

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 82/21
Møtedato: 26.10.2021
Journalnummer: 2021/203

ARBEIDSGRUPPE FOR ARBEIDSLIVSRELEVANS

I november 2019 vedtok fakultetsstyret å sette ned en arbeidsgruppe som skulle utrede praksis i rettsstudiet (sak 82/19, saksforelegg og vedtak følger som vedlegg 1 og 2).

Arbeidet med å etablere denne arbeidsgruppen var så vidt kommet i gang da koronapandemien kom til Europa i mars 2020. Ettersom alle ressurser måtte settes inn på å omstille til digital undervisning, ble arbeidet med praksis i rettsstudiet lagt til side. Når arbeidet nå skal gjenopptas, mener dekan og fakultetsdirektør at det er riktig at det nyvalgte fakultetsstyret først får saken til behandling.

I tiden som er gått siden styrevedtaket i 2019 er det kommet til en stortingsmelding som anlegger en bredere tilnærming til «arbeidslivsrelevans», som rekker langt ut over praksisopphold.¹ Det er sider ved meldingen som neppe kommer til å bli fulgt opp av den nye regjeringen, men det er liten grunn til å tro at regjeringsskiftet har nevneverdig betydning for forventningene til universitets- og høyskolesektoren om å sikre arbeidslivsrelevansen av høyere utdanning. Dekan og fakultetsdirektør ønsker denne bredere satsingen på arbeidslivsrelevans velkommen, og mener det er grunn til å justere arbeidsgruppens mandat for å sikre en tilsvarende bred tilnærming for fakultetets arbeid med å sikre et arbeidslivsrelevant juriststudium.

Ettersom det er snakk om å bekrefte og justere et vedtak fra fakultetsstyret, har dekan og fakultetsdirektør ikke funnet det påkrevd å begynne forfra med en ny sak i Studieutvalget (SU). Studieutvalgets leder har ikke hatt innvendinger til dette.

Som påpekt i det opprinnelige saksfremlegget for SU inneholder jusstudiet allerede flere emner som må kunne karakteriseres som praksisemner. Dette gjelder særlig JUS325 *Retts hjelp*, som gir en uttelling på 30 studiepoeng for studenter som arbeider ett år på Jussformidlingen i Bergen. En form for praksis i utdanningen kjenner vi også gjennom ordningen med å la studenter delta i prosedyrekonkurranser som forhåndsgodkjennes som spesialemerne (JUS330 *Prosedyrekonkurranse*). Vi har også JUS329 *Skriveveiledning og gruppeledelse*, som er et spesialemerne på grunnlag av praksis som arbeidsgruppeleder. Nevnes kan også JUS334 *Chinese Law Clinical Programme* som tilbyr praksis i Kina. Fakultetet deltar også i TVEPS² tverrprofesjonell samarbeidslæring.

¹ Meld. St. 16 (2020-2021) *Utdanning for omstilling — Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning*, jf. også Innst. 391 S (2020-2021).

² <https://www.uib.no/tveps>

Det fakultetet derimot ikke lenger har, er et mer generelt praksisemne hvor studentene kan få godkjent et praksisopphold hos en ekstern arbeidsgiver.³ Dette skiller oss ut fra fakultetene i Oslo og Tromsø. Mens fakultetet i Tromsø har et 4-ukers praksisopphold som en obligatorisk del av 4. studieår,⁴ tilbyr Oslo praksis som et valgemne på 5. studieår.⁵

I debatten rundt praksis som en del av jusstudiet er det viktig for fakultetet å understreke at jusstudiet i Bergen alltid har vært og fremdeles er et profesjonsstudium med udiskutabel arbeidslivsrelevans. Med unntak av JUS397 *Forskerlinjen* er nær sagt alle emner innrettet med tanke på å utdanne jurister til det praktiske rettsliv, noe som også kommer klart til uttrykk i den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for studieprogrammet.⁶ Konkret rettsanvendelse står svært sentralt både i undervisning og prøving (praktikumsoppgaver). Mange av fakultetets vitenskapelig ansatte har selv erfaringer fra det praktiske rettsliv, og trekker vekslers på dette i undervisningen. Kandidatene vi utdanner er ettertraktede på arbeidsmarkedet. Tilbakemeldingen vi får fra våre tidligere studenter er at studiene i Bergen har forberedt dem godt på de juridiske arbeidsoppgavene de møter i arbeidslivet, og deres arbeidsgivere synes å være av samme oppfatning. Alene den omstendighet at kandidatene våre finner relevant arbeid kort tid etter at de forlater fakultetet, tilsier at de politiske forventningene til økt arbeidslivsrelevans er rettet til andre fakulteter og andre studier enn vårt.

Samtidig er det klart at kravene til morgendagens jurister stadig endrer seg, og med dette også forventningene til jusstudiet. Opplagte eksempler er evnen til å forholde seg til rettslige og etiske utfordringer knyttet til den teknologiske utviklingen, evnen til å håndtere et overveldende kildetilfang gjennom bruk av digitale verktøy, evnen til å formidle juss også på engelsk og evnen til å samarbeide med jurister fra andre land og med fagpersoner fra andre disipliner. Alt dette er dekket av den nye læringsutbyttebeskrivelsen, men utfordringen er å sørge for at studentene våre faktisk tilegner seg disse ferdighetene i løpet av studiene.

Praksis kan være en egnet læringsaktivitet for å oppfylle enkelte av læringsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen for jusstudiet, men det krever målrettet tilrettelegging og tett oppfølging.⁷ Samtidig er det en rekke høyst arbeidslivsrelevante ferdigheter hvor andre aktiviteter fremstår som bedre egnet enn praksis. Et praksisopphold *kan* eksempelvis gi erfaring med konkret tvisteløsning, men likevel neppe lære studentene dette på samme helhetlige måte som på JUS261-2-A *Konfliktmekling*, hvor utstrakt bruk av rollespill rammes inn av teori, forelesninger, gruppediskusjoner og individuelle tilbakemeldinger fra lærerne. På liknende vis *kan* et praksisopphold innebære arbeid med å utforme utkast til forvaltningsvedtak eller kontrakter, men dersom vi mener at dette er noe alle studentene våre bør ha erfaring med, er eneste farbare vei å integrere det i undervisningsopplegget på JUS222 *Forvaltningsrett* og JUS231 *Obligasjonsrett*.

³ En slik mulighet eksisterte på det seksårige cand.jur.-studiet som ble faset ut i 2003. Studenter som skaffet seg en praksisplass kunne få dette godkjent som et valgemne på 5 vektall (15 studiepoeng) dersom de skrev en relativt omfattende praksisrapport hvor de redegjorde for et eller flere rettsspørsmål som de hadde arbeidet med under oppholdet. Det var svært få studenter som benyttet seg av denne muligheten, noe som nok delvis skyldtes at arbeidet med rapporten ble vurdert som mer arbeidskrevende enn et «vanlig» valgemne.

⁴ JUR-3005 *Obligatorisk utplassering i praksis*, se <https://uit.no/regelverk#v-pills-663741>.

⁵ JUS5010 *Praksisordning*, se <https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5010/>.

⁶ <https://www.uib.no/studier/MAJUR/plan#laringsutbyte>

⁷ Jf. også Meld. St. 16 (2020-2021), kapittel 5: «praksis [er] en læringsform som krever mye tilrettelegging for å sikre studentene et godt læringsutbytte.»

Dekan og fakultetsdirektør er av den oppfatning at det ikke er hensiktsmessig å gjøre praksis til en obligatorisk del av jusstudiet i Bergen. De obligatoriske delene av studiet er nå nede i 210 av i alt 300 studiepoeng (3,5 av 5 år), og det er ikke ønskelig å redusere dette ytterligere. Dersom praksis skal integreres i de obligatoriske delene av studiet, synes 4-studieår å være eneste aktuelle plassering. Dette vil imidlertid gå på bekostning av de svært viktige emnene strafferett, rettergang og/eller formuerett. Dekan og fakultetsdirektør mener at et arbeidslivsrelevant utdanningstilbud sikres bedre gjennom læringsaktiviteter på disse emnene enn gjennom et obligatorisk praksisopphold.

Dersom obligatorisk praksis alternativt plasseres på deler av studiet som i dag er satt av til valgemner, vil det gå på bekostning av studentenes valgfrihet og utvekslingsmuligheter. Dekan og fakultetsdirektør mener dette vil være en dårlig løsning som ikke vil bidra til økt læringsutbytte samlet sett. Det hører med her at en ikke ubetydelig andel av studentene våre selv skaffer seg ulike former for praktikantopphold i løpet av studiet, og særlig for denne gruppen fremstår tvungen praksis som lite hensiktsmessig.

I tråd med fakultetsstyrets vedtak i november 2019 er derimot dekan og fakultetsdirektør åpen for at dagens praksisemner suppleres av et generelt valgemne på 10 studiepoeng, etter mønster av det som finnes ved UiO. Det er imidlertid svært viktig at det klargjøres hvilke læringsmål et slikt valgemne skal bidra til, og hvordan fakultetet kan kvalitetssikre studentenes praksis. Det er viktig å trekke på de erfaringer som UiO har gjort seg, herunder med tanke på dimensjonering (antall praksisplasser), innretning (ulike typer praksisplasser), praksisforberedende undervisning, oppfølging av studentene ved praksisplassen, prøving og administrative ressurser.

I lys av en bredere tilnærming til «arbeidslivsrelevans» er det ønskelig at arbeidsgruppen også får anledning til å komme med andre forslag til hvordan vi sikrer et arbeidslivsrelevant jusstudium. Dekan og fakultetsdirektør erkjenner at slike forslag vil ha berøringspunkter til det generelle studiekvalitetsarbeidet på fakultetet så vel som til arbeidet med å rulle ut den nye studieordningen, men mener likevel det er hensiktsmessig at arbeidsgruppen får anledning til å anlegge et helhetlig perspektiv på arbeidslivsrelevansen av studieprogrammet.

Når det gjelder sammensetningen mener dekan og fakultetsdirektør at det kan være hensiktsmessig å involvere representanter fra praksisfeltet. For å unngå at arbeidsgruppen blir for stor, er forslaget at det ikke er nødvendig med representasjon fra de midlertidig vitenskapelig ansatte, og at det er tilstrekkelig med én studentrepresentant.

Det er ønskelig at arbeidsgruppen leverer sin innstilling før sommeren 2022.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

en arbeidsgruppe nedsettes for å utrede arbeidslivsrelevans i jusstudiet.

Arbeidsgruppen mandat

- Arbeidsgruppen skal gi en oversikt over de elementene av direkte og indirekte arbeidslivsrelevans som finnes på dagens studieprogram

- Arbeidsgruppen skal anbefale innretning på en søknad til Dikus program “Økt arbeidsrelevans i høyere utdanning”⁸. Prosjektet skal omfatte hele studiekull.
- Arbeidsgruppen skal vurdere om det bør opprettes som eget praksisemne på 10 studiepoeng, herunder
 - om det bør være et valgemne på tredje studieår og/eller et spesialemne på femte studieår
 - hvilke læringsmål i programmet som oppfylles med et slikt emne
 - hva som skal være prøvingsform og eventuelt minimumsdeltakelse
 - hvordan det skal organiseres og administreres
 - hvilke typer praksis som kan være aktuelt
 - om praksis på studentenes eget initiativ kan godskrives som praksisemne
 - om og eventuelt hvordan det kan legges til rette for praksis i utlandet
- Arbeidsgruppen skal utrede behovet for særskilte avtaler mellom fakultetet og involverte praksisplasser, herunder
 - ta hensyn til sentrale føringer, reguleringer og/eller rammeavtaler
 - skissere hvilke hovedmomenter en slik avtale på fakultetsnivå bør inneholde
 - undersøke om det er behov for å regulere rettsforholdet mellom student og praksisplass
- Arbeidsgruppen skal gjøre rede for ressursbehovet ved de ulike alternativene som foreslås, herunder
 - vitenskapelige ressurser
 - administrative ressurser
 - økonomiske ressurser, herunder også hensyn til [egenbetalingsforskriftens](#) skranke mot studentbetaling
- Arbeidsgruppen skal gjøre rede for rutiner for kvalitetssikring av alle komponentene som utgjør et eventuelt praksisemne
- Arbeidsgruppen leverer sin utredning senest 15. juni 2022

Arbeidsgruppen sammensetning

- To vitenskapelig ansatte (hvorav én leder)
- Én administrativt ansatt
- Én studentrepresentant
- Inntil tre representanter fra det praktiske rettsliv

Dekanen får fullmakt til å utpeke medlemmene og leder av gruppen

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

⁸ <https://diku.no/programmer/oekt-arbeidsrelevans-i-hoeyere-utdanning>